

Brüssel, 30.11.2016
COM(2016) 862 final

2016/0377 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

**mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv
2005/89/EÜ**

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2016) 410}

{SWD(2016) 411}

{SWD(2016) 412}

{SWD(2016) 413}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesoleva kavandatava määruse eesmärk on tagada, et kõik liikmesriigid võtaksid kasutusele asjakohased vahendid, et ennetada elektrikriisi, teha ettevalmistusi, et olla elektrikriisiks valmis ja olla valmis seda ohjama. Ka siis, kui turud ja süsteemid toimivad hästi, ei saa välistada, et ilmneb kriisioht mingite asjaolude tõttu (nt äärmuslikud ilmastikutingimused, pahatahtlikud ründed, sealhulgas küberrünnakud, kütuse vähesus). Lisaks sellele on ühendatud elektrivõrkude korral kriisidel sageli piiriülene mõju. Teatavad tingimused (nt kestev külma- või kuumalaine) võivad mõjutada samaaegselt mitut liikmesriiki ja ka kohalikud juhtumid võivad kiiresti levida üle piiride.

Praegu käituvad liikmesriigid üsna erinevalt kriiside ennetamisel, nendeks valmistumisel ja nende ohjamisel. Liikmesriikide eeskirjad ja tavad keskenduvad tihti vaid olukorrale riigi tasandil, võtmata arvesse seda, mis toimub piiriülevalt. Liikmesriikide õigusraamistike ja praeguste tavade hindamine Euroopas on näidanud, et:

- (a) liikmesriigid hindavad eri ohtusid;
- (b) liikmesriigid võtavad eri meetmeid kriiside ennetamiseks ja ohjamiseks ning käivitavad selliseid meetmeid eri ajal¹;
- (c) ülesanded ja vastutusalad on erinevad ning
- (d) ei ole ühist arusaama sellest, mis on kriis.

Lisaks sellele jagatakse väga vähe teavet selle kohta, kuidas liikmesriigid teevad ettevalmistusi, et elektrikriisideks valmis olla ja neid ohjata, ning sellistes küsimustes on vähe läbipaistvust. Näiteks kui selgub, et elektrisüsteemis võib tekkida pingeline olukord eelseisvatel kuudel, võtavad liikmesriigid meetmeid koos oma põhivõrguettevõtjatega, kuid ei teavita süstemaatiliselt teisi.

Sellise olukorra on põhjustanud õiguslik tühimik. ELi praeguse õigusraamistikuga (direktiivid 2005/89/EÜ² ja 2009/72/EÜ³) on sätestatud üksnes üldised eesmärgid ning liikmesriikide otsustada jääb, kuidas need saavutada. Eeskirjad lubavad liikmesriikidel võtta kriisi korral kaitsemeetmeid, kuid ei sätesta, kuidas peaksid liikmesriigid sellisteks olukordadeks valmistuma ja neid ohjama.

Kehtivad õigusaktid ei kajasta enam tegelikku olukorda tänapäevasel ühendatud elektriturul, kus on suurenemas tõenäosus, et kriis mõjutab üheaegselt mitut liikmesriiki.

Käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhinnangus osutatud probleemid võib kokku võtta järgmiselt:

- 1) kriisikavad ja -meetmed jäävad ainult riigi tähelepanu keskmesse;
- 2) teabe jagamine ja läbipaistvus ei ole piisav ning

¹ Vt analüüsi, mis on esitatud võimsuse tagamise mehhanismide sektoriuuringu vahearuanandes (C(2016) 2107 final) ning komisjoni talituste töödokumendis, mis on lisatud käesolevale aruandele (SWD(2016) 119 final).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2006. aasta direktiiv 2005/89/EÜ elektrienergia varustuskindluse ja infrastruktuuriinvesteeringute kohta (ELT L 33, 4.2.2006, lk 22).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55).

3) puudub ohtude avastamise ja hindamise ühine käsitus.

• **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Kavandatud määrus täiendab kolmandat paketti,⁴ mida samaaegselt läbi vaadatakse. Läbivaadatava kolmanda paketi eesmärk on parandada elektrienergia siseturu toimimist, muu hulgas võimaldades rohkem paindlikkust ja piirates tootmise piisavuse tagamise toetuste ulatust, sealhulgas ka Euroopa kooskõlastatud pikaajalise ressursside piisavuse hindamise kaudu. Samuti püütakse sellega parandada süsteemi turvalisust, edendades põhivõrguettevõtjate vahelist koostööd piirkondade tasandil piirkondlike talitluskeskuste loomise kaudu.

Kavandatud määruses sätestatakse, kuidas liikmesriigid peaksid kriise ennetama ja ohjama, kuidas nad peaksid selleks koostööd tegema, eelkõige luues ühised meetodid ohtude hindamiseks, suurendades läbipaistvust ja võrreldavust ettevalmistusjärgus ja elektrikriisi ajal ning tagades selle, et ka kriisi ajal oleks elektrivarustus olemas seal, kus seda on kõige rohkem tarvis. Samuti luuakse raamistik, mis võimaldab süstemaatilisemalt jälgida varustuskindluse küsimusi elektrivaldkonna koordineerimise rühma kaudu. See tugevdab läbivaadatud kolmandat paketti, tagades selle, et ka kriisi korral eelistataks turupõhiseid meetmeid ning et turud suudaksid töötada nii kaua kui võimalik.

Kavandatud määrusega asendatakse direktiiv 2005/89/EÜ (varustuskindluse direktiiv), milles on esitatud liikmesriikidele ulatuslik varustuskindluse eesmärkide raamistik, kuid mis osutus vähe väärtuslikuks. Seepärast tuleks direktiiv kehtetuks tunnistada, nagu ka mõned varustuskindlusega seotud sätted praeguses kolmandas pakettis, eelkõige elektridirektiivi⁵ artikkel 4 (mille kohaselt peavad liikmesriigid jälgima varustuskindlust riiklike aruannete kaudu) ja artikkel 42 (millega lubatakse liikmesriikidel võtta elektrisektoris kaitsemeetmeid, kui energiaturul tekib ootamatu kriis).

Määruse (EÜ) nr 714/2009⁶ artikli 6 alusel vastu võetud võrgueeskirjades ja suunistes on esitatud käitamise planeerimise ja ajakavade ühtlustatud põhimõtted, mis on vajalikud talitluskindluses tekkida võivate probleemide ennetamiseks. Määruse eelnõuga täiendatakse kõnealuseid tehnilisi eeskirju, nähes ette haldus- ja poliitikameetmeid, et aidata riiklikel asutustel koostööd tehes ennetada ja ohjata kriise ning ühtlasi vältida tarbetuid turuhäireid ja põhivõrguettevõtjate ülesannete täitmise häirimist.

Kavandatud määrus põhineb eelkõige elektri *ülekandesüsteemi käidueeskirjal*⁷ ning *elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskirjal*,⁸ milles on esitatud põhivõrguettevõtjatele tehnilised juhised, kuidas tagada süsteemi talitluskindlust nii tava- kui ka hädaolukorras. Kõnealused eeskirjad peaksid võimaldama põhivõrguettevõtjatel leida tõhusaid lahendusi

⁴ Kolmas elektripakett koosneb järgmistest dokumentidest: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleses elektrikaubanduses ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 713/2009, millega luuakse Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 714/2009, milles käsitletakse võrkudele juurdepääsu tingimusi piiriüleses elektrikaubanduses ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1228/2003 (ELT L 211, 14.8.2009, lk 15).

⁷ Komisjoni XXX määrus (EL) .../..., millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käidueeskiri (ELT L ..., lk ...).

⁸ Komisjoni XXX määrus (EL) .../..., millega kehtestatakse elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskiri (ELT L ..., lk ...).

enamikul juhtudel, kuid ei taga, et liikmesriikidel on nõuetekohane valmidus ning et nad tulevad toime ulatuslikes kriisides, eelkõige sellistes, mis mõjuvad üle riigipiiride ja nõuavad sageli poliitiliselt tundlike otsuste tegemist (nt elektrienergiaga varustamise katkestamine).

Kavandatud määrus on kooskõlas kehtivate küberjulgeoleku ja elutähtsa taristu alaste õigusaktidega. Küberjulgeoleku valdkonnas on direktiivis (EL) 2016/1148 (võrgu- ja infoturbe direktiiv)⁹ sätestatud üldeeskirjad, seevastu spetsiifilised eeskirjad sätestatakse vastavalt nende tähtsusele võrgueeskirjas, nagu on ette nähtud läbivaadatud elektrimäärusega, ja neis võetakse arvesse uusi ohtusid, mis kaasnevad energiasüsteemide digiteerimisega. Kavandatud määrus täiendab võrgu- ja infoturbe direktiivi, tagades küberintsidentide ohu nõuetekohase kindlakstegemise ja selliste ohtudega arvestamise ohuvalmiduskavades. Kavandatud määrus täiendab ka nõukogu direktiivi 2008/114/EÜ,¹⁰ millega on loodud ühtne menetlus, et selgitada välja Euroopa elutähtsad taristud, nagu elektrienergia tootmiseks ja ülekandmiseks vajalikud taristud, ning korraldada nende kaitsmine terrorirünnakute ja muude füüsiliste ohtude eest. Kavandatava määruse eesmärk on laiemalt käsitleda seda, kuidas tagada elektrisüsteemi kui terviku vastupidavus, ning seda, kuidas tulla toime kriisidega, kui need tekivad.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Kavandatud määrusega püütakse viia ellu energialiidu peamisi eesmärke, mis on seatud vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika raamstrateegias.

Kavandatud määrus on kooskõlas liidu eesmärgiga tugevdada energiaühendust. Kuna elektrikriis võib levida liidu piiridest väljapoole ja hõlmata ka energiaühenduse riike, peaks liit tegema tihedat koostööd energiaühenduse osalisriikidega elektrikriiside ennetamisel, nendeks valmistumisel ja nende ohjamisel, et tagada tõhus kriisiohje Euroopas laiemalt.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Kavandatud määrusega nähakse ette meetmed elektrikriiside ennetamiseks, nendeks valmistumiseks ja nende ohjamiseks ELis. Seepärast on määruse õiguslik alus Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 194.

- **Subsidiaarsus (ei kuulu liidu ainupädevusse)**

ELi toimimise lepingu artikliga 194 tunnistatakse, et on vajalik teatav kooskõlastatus, läbipaistvus ja koostöö seoses liikmesriikide varustuskindluspoliitikaga, et tagada energiaturu toimimine ja energiavarustuskindlus liidus.

ELi meetmete vajalikkus põhineb tõendusmaterjalil, mis näitab, et riigi tasandi lähenemisviis ei põhjusta mitte üksnes meetmete vähest optimaalsust, vaid võib kriisi mõju isegi tugevdada. Lisaks sellele ei jää kriis sageli ainult ühe riigi piiresse, vaid võib kas otseselt või kaudselt mõjutada mitut liikmesriiki. Seetõttu ei tuleks riiklikke meetmeid valmisoleku ja tagajärgede leevendamise tagamiseks määrata kindlaks üksnes riigi tasandil, võttes arvesse võimalikku mõju varustuskindlusele naaberliikmesriigis ja/või selliste meetmete olemasolu, millega lahendada olukorda võimaliku puuduse tekkimise korral.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/1148 meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus (ELT L 194, 19.7.2016, lk 1–30)

¹⁰ Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/114/EÜ Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta (ELT L 345, 23.12.2008, lk 75).

ELi elektriturgude üha suurem ühendatus nõuab varustuskindlusmeetmete kooskõlastamist. Kui meetmeid ei kooskõlastata, võib riigi tasandi meetmetega ohustada varustuskindlust teistes liikmesriikides või ELi tasandil. Sellised olukorrad, nagu näiteks pikk külm talv 2012. aastal, on näidanud, et kooskõlastatud tegevus ja solidaarsus on esmatähtsad, et tagada elektri kättesaadavus seal, kus seda on kõige rohkem vaja. Ühe liikmesriigi tegevus võib põhjustada elektrikatkestuste ohtu naaberriikides (nt ühe riigi ainuotsus kehtestada ekspordikeeld võib tõsiselt kahjustada teiste riikide elektri- ja gaasisektorit). Teisest küljest võib liikmesriikidevaheline kooskõlastamine pakkuda rohkem lahendusi.

Piirkondlikust kooskõlastamisest tulenevaid tõhusamate ja vähem kulukate meetmete võimalusi ei ole täielikult kasutatud¹¹ ja see kahjustab ELi tarbijaid.

- **Proportsionaalsus**

Kavandatud määruse eesmärk on saavutada piisav valmidus kogu Euroopas, suurendada usaldust ja koostööd liikmesriikide vahel ning vähendada kriiside mõju tarbijatele. Sel eesmärgil esitatakse määruks ühised eeskirjad ja põhimõtted, mida tuleb järgida, ning piiriülese koostöö mehhanismid.

Määruse eelnõuga ei kavandata täielikku ühtlustamist ja kõigi meetmete ettekirjutamist ELi tasandil.

Liikmesriikide piirkondliku koostööga on vaja kõrvaldada kehtiva süsteemi puudused, et võimaldada probleemide lahendamist piirkondade tasandil, sest vabatahtlik koostöö seisneb praegu üksnes põhivõrguettevõtjate koostöös.

- **Vahendi valik**

Elektrienergia varustusekindluse direktiivi (peamine õigusakt kõnealuses valdkonnas) hindamisel on kindlaks tehtud, et ELi tasandil kehtestatud põhimõtete rakendamine on viinud selleni, et kasutusel on palju erinevaid riiklikke eeskirju ja tavaid.

Määrus on asjakohane õigusakt, millega tagatakse sidus ja läbipaistev meetmete rakendamine, et elektrikriise ennetada, nendeks valmistuda ja neid ohjata.

3. JÄRELHINDAMISE, HUVIRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Komisjon hindas elektrienergiavarustuse kindluse direktiivi toimivust viie kriteeriumi alusel: asjakohasus, tulemuslikkus, tõhusus, sidusus ja ELi saadav lisaväärtus. Hindamise tulemused kajastuvad mõjuhinnangu ülesande püstituses. Põhijäreldused võib kokku võtta järgmiselt:

- direktiiv ei ole püstitatud eesmärkide – eelkõige varustuskindluse suurendamine Euroopas – saavutamisel olnud tõhus. Mõned selle sätted on üle võetud hilisemates õigusaktides (kolmas pakett ja TEN-E määrus¹²). Teisalt on aga ikka veel õigustühimikke, eelkõige seoses kriiside ennetamise ja ohjamisega;

¹¹ ELi makropiirkondlike strateegiate ja Euroopa territoriaalse koostööga edendatakse piirkondlikku koostööd liikmesriikide vahel, kuid selline piirkondlik koostöö ei hõlma elektrikriiside ennetamist ega ohjamist.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprill 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2003 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009. (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).

- direktiivi alusel ei ole sekkumine enam asjakohane, kuna direktiivi sätted ei vasta enam meie tänapäeva varustuskindluse probleemidele. Kui elektrisüsteemid on üha rohkem omavahel ühendatud, ei saa üksnes riiklikku lähenemisviisi enam pidada asjakohaseks, ning
- direktiiviga pakutav lisaväärtus on väga väike, kuna direktiiviga on loodud üldraamistik, kuid liikmesriikide otsustada on nende varustuskindluse normid.

- **Konsulteerimine huvirühmadega**

Avalikul konsultatsioonil elektrivarustuskindluse alase valmiduse kohta (alates 15. juulist kuni 9. oktoobrini 2015) saadi 75 vastust, sealhulgas avaliku sektori asutustelt, rahvusvahelistelt organisatsioonidelt (Rahvusvaheline Energiaagentuur), Euroopa asutustelt (Energeetikasektori Reguleerivate Asutuste Koostööamet (koostööamet)), Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikult (ENTSO-E) ja huvirühmadelt (äriühingud ja ühendused). Eesmärk oli koguda huvirühmade seisukohti eelkõige selle kohta, kuidas liikmesriigid peaksid tegema ettevalmistusi ja koostööd, et teha kindlaks elektrivarustuskindlust kahjustavad ohud ja neid ohjata. Peamiste tulemuste ja saadud vastuste kokkuvõtte on esitatud allpool ning need on kättesaadavad ka komisjoni veebisaidil¹³. Saadud arvamusi võeti arvesse mõju hindamisel.

Konsulteerimine näitas, et enamik vastanutest (äriühingud, ühendused ja valitsused) on seisukohal, et praegune õigusraamistik (varustuskindluse direktiiv) ei ole piisav, et lahendada küsimusi vastastikku sõltuval ja lõimitud Euroopa elektriturul.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Määruse ettepaneku ja mõjuhindangu koostamisel tugineti ulatuslikule alusmaterjalile (vt mõjuhindangus esitatud joonealused märkused). Mõjuhindangu tegemiseks vaadati läbi liikmesriikide kehtivad õigusaktid ja tavad, mis on seotud elektrivarustuskindluse alase valmidusega¹⁴.

Käesoleva määruse ettepaneku koostamise käigus arutati selle eri tahke liikmesriikidega ja asjaomaste huvirühmadega elektrisektori reguleerimise Euroopa foorumil (3.–4. märtsil 2016) ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga (16. novembril 2015 ja 3. mail 2016).

- **Mõjuhindang**

Mõjuhindangus toetati kõiki kavandatud meetmeid.

Õiguskontrollikomitee esitas 4. novembril 2016 pooldava arvamuse.

Mõjuhindangus käsitleti nelja poliitikavarianti:

- 0+ parem rakendamine ja jõustamine (mittereguleeriv käsitlus);
- 1. miinimumnõuded, mida liikmesriigid peavad täitma;
- 2. miinimumnõuded, mida liikmesriigid peavad täitma, ja piirkondlik koostöö ning
- 3. täielik ühtlustamine ja otsuste tegemine piirkondade tasandil.

Poliitikavalikut 0 + rohkem ei käsitletud, sest parem rakendamine ja jõustamine oleks kasutu, kuna praeguses õigusraamistikus on sätestatud üksnes üldpõhimõtted ning liikmesriikidele jääb väga ulatuslik kaalutusõigus selles osas, kuidas neid rakendada.

¹³ <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-risk-preparedness-area-security-electricity-supply>

¹⁴ <https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/DG%20ENER%20Risk%20preparedness%20final%20report%20May2016.pdf>

1. variandi eesmärk on tagada parem võrreldavus ja läbipaistvus liikmesriikidele valmiduse valdkonnas, kuid ei võeta arvesse vajadust tõhustada piiriülest koostööd.
2. variandis käsitletakse mitmeid puudusi ja pakutakse 1. variandist tulemuslikumat lahenduste paketti. Kavade piirkondliku kooskõlastamisega tagatakse see, et ohud selgitatakse välja piirkonna tasandil ning et võetakse meetmeid kriiside ennetamiseks ja ohjamiseks.
3. variant kujutab endast tõsist sekkumist võimalike ohtude käsitlemiseks, tuginedes täieliku ühtlustamise põhimõtetele ja sätestades konkreetseid lahendusi.

Eelistatud on 2. variant.

2. variandi uurimisel kaaluti järgmisi tahke.

1. Majanduslik mõju

Analüüsis jõuti järeldusele, et 2. variant võimaldab paremat valmidust kriisi korral väiksema kuluga tänu heale piirkondlikule koostööle. Modelleerimistulemused¹⁵ näitavad, et hästi lõimitud turud ja piirkondlik kooskõlastamine äärmuslike ilmastikutingimuste korral on olulised süsteemi probleemide lahendamiseks tipptundidel (suur koormus) ja elektrivarustuse katkestuste tõenäosuse minimeerimiseks.

Kõige olulisem on see, et riigi tasandi käsitlemise korral ei võeta arvesse naaberriikide panust kriisis, kuid piirkondliku käsitlemise korral kasutatakse paremini jõujaamade võimalusi ja suurema tõenäosusega välditaks võimsusvajakut. Seda iseloomustav näitaja on eeldatavasti mittetarnitav energia – see osa aastast tarbitavast energiast, mis jääb tarbijatele tarnimata süsteemi kustumise tõttu. Kui liikmesriigid teevad koostööd, kahaneb eeldatavasti mittetarnitava energia osa märkimisväärselt (koostöö puudumise korral on eeldatavasti mittetarnitav energia 0,36 % ja piirkondliku koostöö korral on see 0,02 %).

Parem koostöö vähendaks süsteemi kogukulu ja sellel võib olla soodne mõju tarbijahindadele. Kui aga ei toimu kooskõlastamist sellistes küsimustes nagu kriiside ennetamine ja ohjamine, kaasneksid sellega märkimisväärsed alternatiivkulud. Hiljutine uuring näitas, et Euroopa elektrituru lõimimine võib anda märkimisväärsed eeliseid (12,5–40 miljardit eurot aastani 2030). Kui liikmesriigid otsustavad eraldi tegutseda elektrivarustuseesmärkide saavutamisel, väheneb selline kokkuhoid 3–7,5 miljardit¹⁶.

2. Keda ja kuidas see mõjutab?

2. variandil on soodne mõju kogu ühiskonnale ja eelkõige tarbijatele, kuna see aitab ennetada kriise ning tarbetuid ja ebaproportsionaalseid piiranguid. Kriiside vältimine ja ohjamine on veelgi tõhusam, kui liikmesriigid peavad tegema tõhusat koostööd ja töötama välja vahendid, et elektrivaldkonna koordineerimise rühma raames jälgida varustuskindlust.

Meetmed avaldavad ka ettevõtjatele soodsat mõju, kuna valitseb suurem läbipaistvus ja võrreldavus selles osas, kuidas liikmesriigid valmistuvad kriise ennetama ja ohjama. See suurendab õiguskindlust investorite, elektrikörside ja elektritootjate jaoks, aga ka põhivõrguettevõtjate jaoks, kes lahendavad lühiajalisi kriise.

Enim mõjutatud huvirühmadeks on pädevad asutused (ministeeriumid, reguleerivad asutused), kuna nad vastutavad ohuvalmiduskavade ettevalmistamise eest (vt allpool hinnang avaliku sektori asutustele avalduva mõju kohta).

¹⁵ Artelys (2016): *Study S16: Analysis revenue related risks for power producers*. Artelys (2016): *Study S4: Generation and System Adequacy Analysis*.

¹⁶ *Benefits of an integrated European energy market* (2013), BOOZ&CO.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepaneku tulemusena halduskoormus suureneb, kuid üksnes piiratud määral. Eelkõige peavad riiklikud asutused eelnevalt kooskõlastama oma ohuvalmiduskava teatavad osad piirkonna tasandil. Kogemused näitavad, et piirkondlikum lähenemisviis ohuhindamisele ja valmidusele on tehniliselt ja õiguslikult otstarbekas ning see toob olulist kasu tarbijatele ja kogu majandusele. Kuna selliste kavade piirkondlikud osad peavad tegelikkuses koostama põhivõrguettevõtjad piirkondlikes koordinatsioonikeskustes, oleks liikmesriikide asutuste üldine lisakoormus piiratud ning selle korvaks koostööst saadav praktiline kasu¹⁷.

Tihedam piirkondlik koostöö võimaldab liikmesriikidel saavutada koostoiimet, üksteiselt õppida ja koos välja töötada parimaid töövõtteid. Aja jooksul peaks see aitama vähendada haldusmõju.

Euroopa osalejad, näiteks komisjon ja Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik (ENTSO-E), annavad juhiseid ja hõlbustavad ohuvalmidus- ja -ohjealaseid ettevalmistusi. See aitab vähendada mõju liikmesriikidele.

Uusi asutusi ei looda ja olemasolevad kohustused ühtlustatakse. Näiteks on elektrivaldkonna koordineerimise rühm olemasolev organ, mille koosolekud toimuvad korrapäraselt; eesmärk on muuta see tõhusamaks, andes sellele konkreetseid ülesanded. Lisaks vähendatakse riiklikku aruandluskohustust (nt tunnistatakse kehtetuks elektridirektiivi artikli kohane 4 kohustus) ja ELi tasandi aruandlus toimub olemasolevate aruannete ja andmete esitamise kujul (nt koostööameti aastaaruanne elektri ja maagaasi siseturu järelevalve kohta).

4. MÕJU EELARVELE

Ainuke mõju eelarvele on seotud Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti (koostööamet) ressurssidega. Seda mõju on kirjeldatud finantsselgituses, mis on lisatud samaaegselt tehtavale komisjoni ettepanekule uuesti sõnastatava määruse kohta, millega luuakse Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Komisjon jälgib, kuidas liikmesriigid rakendavad kavandatava määrusega ettenähtud meetmeid. Vajaduse korral osutab komisjon abi liikmesriikidele vajalike muudatuste tegemiseks siseriiklikes õigusaktides ja kas kõiki liikmesriike kaasavate või kahepoolsete seminaride korraldamiseks (nt elektrivaldkonna koordineerimise rühma kaudu), et arutada ohuvalmiduskavade koostamist. Kui liikmesriik ei suuda täita liidu õigusaktide rakendamise ja kohaldamisega seotud kohustusi, järgib komisjon vajaduse korral aluslepingu artikli 258 kohast menetlust.

Komisjon jälgib pidevalt varustuskindlust ELis koostöös elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Kavandatud määrus sisaldab järgmisi osi:

1. kriisiennetuse ja piiriülese koostöö tagamise üldeeskirjad:

¹⁷ Põhjamaade põhivõrguettevõtjad, reguleerivad asutused ja järelevalveasutused teevad koostööd Põhjamaade häiringu- ja kriisihjefoorumi (NordBER) kaudu. See hõlmab teabe vahetamist, ühiseid töörühmi ja häiringuolukorra meetmete kavandamist kogu Põhjamaade energiasektoris, et täiendada riiklikku eriolukordade alast tööd ja põhivõrguettevõtjate koostööd (www.nordber.org).

- liikmesriigid peaksid määrama pädeva asutuse, kes täidab määruses sätestatud ülesandeid, näiteks ohuvalmiduskava koostamine;
- liikmesriigid peavad koostama ohuvalmiduskavad pärast huvirühmadega konsulteerimist, et tagada parim valmidus võimaliku elektrikriisi korral tegutsemiseks ja kriisi lahendamiseks. Kavad tuleks koostada ENTSO-E ja liikmesriikide väljaselgitatud stsenaariumide põhjal ja tuleks sätestada kriiside ennetamise ja leevendamise meetmed;
- enne niisuguse kava vastuvõtmist peaks pädev asutus esitama selle kohta kavandi piirkonna pädevatele asutustele ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmale arutamiseks. Pärast arutelu saadetakse lõplik kava komisjonile, see avaldatakse ja seda ajakohastatakse iga kolme aasta järel või sagedamini, kui asjaolud seda nõuavad;
- kava peaks koosnema kahest osast, millega sätestatakse siseriiklikud meetmed ja liikmesriikide kooskõlastatud meetmed iga piirkonna kohta. Meetmetega tuleks arvesse võtta iga liikmesriigi eripära ja sätestada pädevate asutuste täpsed ülesanded ja vastutus;
- kavades sisalduvad meetmed tuleks kindlaks määrata täpselt, läbipaistvalt, proportsionaalselt, mittediskrimineerivalt ja kontrollitavalt. Meetmetega ei tohiks ohustada teiste liikmesriikide ega kogu liidu elektrivarustuskindlust ning
- kavades sisalduvate meetmetega tuleks tagada üheaegsete kriiside nõuetekohane ennetamine ja ohjamine. Kavad peavad olema kokku lepitud piirkondlikus kontekstis ja sisaldama vähemalt järgmist teavet:
 - (a) piirkonna kriisijuht või -rühm;
 - (b) mehhanismid teavitamiseks ja koostööks piirkonnas;
 - (c) meetmed, mille eesmärk on leevendada kriisi mõju, sealhulgas üheaegse kriisi tekke ennetamise meetmed (nt koormuse eraldamine piirkonna tasandil ja muud vastastikuse abi kokkulepped);
 - (d) abikokkulepetega seotud kulude korvamise kavad ning
 - (e) kavade iga-aastase kontrollimise kord.

2. Elektrikriiside ohjamine:

- määruse kohaselt peavad liikmesriigid viivitamata teavitama naaberliikmesriike ja komisjoni, kui tekib elektrikriis. Samuti peavad nad andma teavet kriisi põhjuste ning olukorra parandamiseks võetud ja kavandatud meetmete kohta ning selle kohta, kas võib tekkida vajadus paluda abi teistelt liikmesriikidelt.
- Liikmesriigid peavad teavitama komisjoni ja elektrivaldkonna koordineerimise rühma, kui neil on konkreetset, tõsiseltvõetavat ja usaldusväärset teavet, et võib toimuda sündmus, mille tulemusena võib elektrivarustus oluliselt halveneda;
- liikmesriigid teevad koostööd solidaarselt ja valmistuvad elektrikriisi ohjamiseks, et tagada elektri tarnimine sinna, kus seda kõige rohkem vajatakse, saades selle eest hüvitist, ning
- elektrikriisi korral tegutsevad liikmesriigid täielikus kooskõlas elektri siseturu eeskirjadega. Mitteturupõhiseid meetmeid võib kasutada üksnes viimases hädas ning need peavad olema proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja ajutised.

3. Varustuskindluse näitajad ja ohuhinnangud:

- ettepanekuga nähakse ette, et Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik töötab välja meetoodika, mille järgi selgitatakse välja elektrikriisi stsenaariumid piirkonna tasandil, võttes arvesse vähemalt järgmisi ohtusid:
 - (a) haruldased ja äärmuslikud looduslikud ohud;
 - (b) ootamatud ohud, mis on ulatuslikumad julgeolekukriteeriumist N-1¹⁸;
 - (c) kaasnevad ohud, näiteks kütuse vähesus, ning
 - (d) pahatahtlikud ründed;
- ohuvalmiduskava koostamisel peaksid ENTSO-E ja liikmesriigid kasutama sellist meetoodikat kõige asjakohasemate kriisistsenaariumide väljaselgitamiseks ning
- Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik peaks koostama ka lühiajalise piisavuse hindamise meetoodika hooajalise piisavuse ning järgmise nädala kuni päevasisese ajavahemiku tootmise piisavuse prognooside tegemiseks. Kui koostööamet on selle kinnitanud, peaksid liikmesriigid ja ENTSO-E kasutama seda lühiajaliste hinnangute tegemiseks. Kavandatud lühiajalise piisavuse hinnang täiendab pikaajalist ressursside piisavuse hinnangut, nagu see on kavandatud läbivaadatud elektrimääruses, millega tagatakse Euroopa kooskõlastatud piisavuse hinnang võimsusmehhanismide vajaduse kohta.

4. Hindamine ja järelevalve:

- elektrikriisijärgse läbipaistvuse tagamiseks peaksid mõjutatud liikmesriigid tegema kriisi ja selle tagajärgede järelhindamise;
- ettepanek hõlmab liidu energiavarustuskindluse süstemaatilist järelevalvet elektrivaldkonna koordineerimise rühma kaudu.

¹⁸ vastavalt elektriülekanDESüsteemi käidueeskirjale on „N-1-kriteerium“ nõue, mille kohaselt need elemendid, mis jäävad talitlema põhivõrguettevõtja juhtimispiirkonnas pärast häiringu esinemist, suudavad kohaneda uue olukorraga, ilma et rikutaks talitluskindluse piire;

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2005/89/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 194,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹⁹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²⁰,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu elektrienergiasektor on põhjalikult muutumas, mida iseloomustab suurem turgude detsentraliseeritus suurema arvu osalejatega, paremini ühendatud süsteemidega ja taastuvenergia suurema osakaaluga. Seetõttu kavandatakse direktiiviga xxx / määrusega XXX [*Reference to the proposed Electricity Directive and Electricity Regulation*] ajakohastada õigusraamistikku, millega reguleeritakse liidu elektrienergia-siseturgu, et tagada turgude ja võrkude optimaalne toimimine ettevõtjate ja tarbijate huvides.
- (2) Hästi toimivad turud ja süsteemid on parim vahend varustuskindluse tagamiseks. Ka siis, kui turud ja süsteemid toimivad hästi, ei saa välistada, et ilmneb elektrikriisi oht (nt äärmuslike ilmastikutingimuste, pahatahtlike rünnakute, sealhulgas küberrünnakud, või kütuse vähesuse tõttu). Kriiside tagajärjed ulatuvad sageli üle riigipiiride. Ka siis, kui vahejuhtum tekib kohapeal, võib selle mõju kiiresti levida üle piiri. Teatavad äärmuslikud tingimused, näiteks külm talv, kuumalaine või küberrünne, võivad mõjutada kogu piirkonda samaaegselt.
- (3) Omavahel seotud elektriturgude ja -süsteemide korral ei saa kriisiennetust ja -ohjamist käsitada üksnes liikmesriikide vastutusalana. Vaja on ühtset eeskirjade raamistikku ja kooskõlastatud menetlusi, et liikmesriigid ja muud osalised saaksid teha tõhusat, läbipaistvat ja solidaarset piiriülest koostööd.
- (4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2005/89/EÜ²¹ on sätestatud vajalikud meetmed, mida liikmesriigid peavad võtma, et tagada üldine energiavarustuskindlus.

¹⁹ ELT C , , lk .

²⁰ ELT C , , lk .

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2006. aasta direktiiv 2005/89/EÜ elektrienergia varustuskindluse ja infrastruktuuriinvesteeringute kohta (ELT L 33, 4.2.2006, lk 22).

Kõnealuse direktiivi sätted on suures osas asendatud hilisemate õigusaktidega, eelkõige selles osas, mis käsitleb turgude tegevuse korraldamist piisava võimsuse kättesaadavuse eesmärgil, põhivõrguettevõtjate koostööd seoses süsteemi talitluse püsivuse²² tagamisega ja vajaliku taristu olemasoluga²³. Käesolevas määruses käsitletakse täpsemalt kriisiennetamist ja -ohjamist elektrisektoris.

- (5) Elektri ülekandesüsteemi käidueeskiri²⁴ ning elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskiri²⁵ moodustavad üksikasjalikud juhised põhivõrguettevõtjatele ja teistele asjaosalistele selle kohta, kuidas nad peaksid tegutsema ja tegema koostööd, et tagada süsteemi talitluskindlus. Sellised tehnilised juhised peaksid tagama enamiku elektrialaste vahejuhtumite tulemusliku käsitlemise käitamistasandil. Käesolevas määruses keskendutakse elektrikriisidele, mis võivad olla laiemal ulatuse ja mõjuga. Käesolevas dokumendis sätestatakse, mida peaksid liikmesriigid tegema ja milliseid meetmeid võtma, kui süsteemi käidueeskirjast enam ei piisa. Kuid ka kriisi korral tuleb täielikult järgida süsteemi käidueeskirja.
- (6) Käesoleva määrusega kehtestatakse ühtne eeskirjade raamistik selle kohta, kuidas ennetada elektrikriise ning kuidas nendeks valmistuda ja neid ohjata, tagatakse suurem läbipaistvus ettevalmistusjärgus ja kriisi ajal ning kriisi korral elektri tarnimine sinna, kus seda kõige enam vajatakse. See eeldab liikmesriikidelt solidaarset koostööd piirkondade tasandil. Samuti luuakse sellega raamistik, mis võimaldab teha tõhusat varustuskindluse järelevalvet Euroopas elektrivaldkonna koordineerimise rühma kaudu. Sellega peaks kaasnema parem ohuvalmidus väiksema kuluga. See peaks parandama ka energia siseturgu, suurendama usaldust ja kindlustunnet liikmesriikides ning välistama riigi sobimatu sekkumise kriisi korral, eelkõige vältides põhjendamatut piiriüleste tarnete kärpimist.
- (7) Võrgu- ja infoturbe direktiivis²⁶ on sätestatud üldeeskirjad, seevastu spetsiifilised küberjulgeolekualased eeskirjad sätestatakse võrgueeskirjas, nagu on ette nähtud [*proposed Electricity Regulation*]. Määrusega täiendatakse võrgu- ja infoturbe direktiivi, tagades küberintsidentide ohu nõuetekohase kindlakstegemise ja selliste ohtudega arvestamise ohuvalmiduskavades.
- (8) Nõukogu direktiivis 2008/114/EÜ²⁷ on sätestatud menetlus, mille eesmärk on muuta liidus veelgi turvalisemaks Euroopa kindlaksmääratud elutähtsad taristud, sealhulgas teatavad elektritaristud. Direktiiv 2008/114/EÜ ja käesolev määrus aitavad luua tervikliku lähenemisviisi liidu energiajulgeoleku küsimuses.
- (9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuses nr 1313/2013/EL²⁸ (liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta) on sätestatud, et liikmesriigid peavad arendama ohuhindamist riigi

²² Viide läbivaadatud kolmandale pakatile.

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta (ELT L 115, 24.4.2013, lk 39).

²⁴ Komisjoni määrus (EL) .../..., XXX, millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käidueeskiri (ELT L ..., lk ...).

²⁵ Komisjoni XXX määrus (EL) .../..., millega kehtestatakse elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskiri (ELT L ..., lk ...).

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/1148 meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus (ELT L 194, 19.7.2016, lk 1–30)

²⁷ Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/114/EÜ Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta (ELT L 345, 23.12.2008, lk 75).

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta otsus nr 1313/2013/EL liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta (ELT L 347, 20.12.2013, lk 24).

ja asjakohase piirkonna tasandil iga kolme aasta järel ning töötama välja suurõnnetuste ohu ohjamise kavad ja neid täiustama. Spetsiifilise ohu ennetamine, ohuvalmidus ja meetmete kavandamine peaksid käesolevas määruses olema kooskõlas otsuse nr 1313/2013/EL kohaste laiahaardelisemate mitut ohtu hõlmavate riiklike ohuhinnangutega.

- (10) Selleks et lihtsustada elektrikriiside alast ennetustööd, sellekohast teabevahetust ja järeelhindamist, peaksid liikmesriigid nimetama ühe pädeva asutuse kontaktpunktiks. See võib olla kas juba olemasolev või uus üksus.
- (11) Kriiside ennetamise ja ohjamise ühine lähenemisviis eeldab eelkõige seda, et liikmesriigid kasutaksid ühesuguseid meetodeid ja määratlusi elektrivarustuskindluse ohtude väljaselgitamiseks ning suudaksid tõhusalt võrrelda, kuidas neil ja nende naabritel selles valdkonnas läheb. Määruses on määratletud kaks näitajat liidu elektrivarustuskindluse järelevalve jaoks: eeldatavasti mittetarnitav energia [GWh/aasta] ja võimsusvajaku ootus [h/aasta]. Neid näitajaid kasutatakse Euroopa ressursside piisavuse hindamisel, mida teeb Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik (ENTSO-E) kooskõlas [*Article 19 of the proposed Electricity Regulation*]. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm teeb nendele näitajatele tuginedes korrapäraselt energiavarustuskindluse järelevalvet. Euroopa energeetikasektorit reguleerivate asutuste koostööamet (koostööamet) peaks samuti kasutama neid näitajaid, kajastades liikmesriikide taset energiavarustuskindluse valdkonnas oma igaaastases elektrituru järelevalve aruandes [*Article 16 of the proposed ACER Regulation*].
- (12) Sidususe tagamiseks ohuhinnangutes, millega luuakse liikmesriikide vaheline usaldus kriisilukorras, on vaja ühetaolist käsitlust kriisistsenaariumide väljaselgitamisel. Seetõttu peaks ENTSO-E koos koostööametiga välja töötama ühise metoodika ohtude kindlakstegemiseks, nii et ENTSO-E töötab metoodika välja ja koostööamet kiidab selle heaks.
- (13) Selle ühtse metoodika järgi peaks Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik korrapäraselt koostama ja ajakohastama piirkondlikke kriisistsenaariume ning selgitama välja iga piirkonna kõige suuremad ohud, näiteks äärmuslikud ilmaolud, loodusõnnetused, kütuse vähesus ja pahatahtlikud ründed. Kui kaalutakse gaasitarnete katkemise ohu kriisistsenaariumi, tuleks tarnete katkemist hinnata Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku väljatöötatud tarne- või taristuhäire stsenaariumi järgi vastavalt *gaasivarustuskindluse määruse [proposed Gas Security of Supply Regulation] artikli 6 lõikele 6*. Liikmesriigid peaksid selle alusel koostama oma riikliku kriisistsenaariumi ja ajakohastama seda põhimõtteliselt iga kolme aasta järel. Ohuvalmiduskavad peaksid tuginema nendele stsenaariumidele. Ohtude kindlakstegemisel riigi tasandil peaksid liikmesriigid kirjeldama ka selliseid varustuskindluse ohtusid, mis võivad tekkida seoses taristu kuuluvusega, ning nägema ette meetmed, mida sel juhul tuleks võtta (nt üldiste või sektoripõhiste investeeringute sõelumist käsitlevad õigusaktid, teatavate aktsionäride eriõigused jne), ning selgitama, miks nende arvates neidmeetmeid peaks võtma.
- (14) Piirkondlik lähenemisviis kriisistsenaariumide väljaselgitamisel ning ennetavate ja leevendavate meetmete väljatöötamisel peaks andma olulisi eeliseid seoses meetmete tõhususega ja vahendite optimeerimisega. Lisaks tagab kooskõlastatud ja eelnevalt kokku lepitud lähenemisviis varustuskindluse tagamiseks üheaegses elektrikriisis ühtse reageerimise ja vähendab ohtu, et üksnes riiklikel kaalutlustel võetavatest

meetmetest tulenevad kahjulikud mõjud avalduvad naaberliikmesriikides. Käesolevas määruses sätestatakse liikmesriikide koostöö piirkondade tasandil.

- (15) Nagu on märgitud määruuses [*proposed Electricity Regulation*], peaksid piirkondlikud talitluskeskused korrapäraselt hindama asjaomaseid ohtusid, kuna neile on usaldatud juhtimine sellistes olukordades. Selleks et oleks tagatud ülesannete tõhus täitmine ja tihe koostöö asjaomaste riiklike asutustega ulatuslike juhtumite ennetamiseks ja mõju leevendamiseks, peaks käesoleva määruusega ettenähtud piirkondlik koostöö põhinema tehnilisel tasandil kasutatavatel piirkondliku koostöö struktuuridel, nimelt liikmesriikide rühmadel, kellel on ühine piirkondlik talitluskeskus.
- (16) Määruusega [*proposed Electricity Regulation*] on ette nähtud kasutada Euroopa ressursside piisavuse hindamisel ühtset metoodikat keskpikas kuni pikas perspektiivis (alates kümnest aastast kuni ühe aastani), tagamaks seda, et liikmesriikide otsused võimalike investeerimisvajaduste kohta tehtaks läbipaistvalt ja ühiste põhimõtete alusel. Sellel hinnangul on teistsugune eesmärk kui lühiajalistel piisavuse hindamistel, mida kasutatakse selleks, et avastada lühiajalisi piisavusprobleeme, mis on seotud lühikeste ajavahemikega, näiteks hooajalised prognoosid (kuueks eelseisvaks kuuks) ning järgmise nädala kuni päevasisese piisavuse hindamised. Seoses lühiajaliste hinnangutega on vaja ühtset käsitlust piisavusprobleemide väljaselgitamiseks. ENTSO-E ülesanne on esitada talve- ja suveprognoosid, et hoiatada liikmesriike ja põhivõrguettevõtjaid järgmise kuue kuu ohtudest seoses varustuskindlusega. Selleks et paremini prognoose koostada, tuleks kasutada ühtset ENTSO-E väljatöötatud ja koostööameti kinnitatud tõenäosusmeetodit. Piirkondlike ohuhinnangute paremaks koostamiseks peaks Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikul olema võimalus delegeerida hooajaliste prognooside tegemisega seotud ülesandeid piirkondlikele talitluskeskustele.
- (17) Põhivõrguettevõtjad ja piirkondlikud talitluskeskused peaksid kasutama hooajaliste prognooside koostamise metoodikat igasuguste muude lühiajaliste ohtude hindamiseks, näiteks järgmise nädala kuni päevasisese tootmise piisavuse hindamiseks, nagu on sätestatud komisjoni määruuses, millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käitamise suunised.
- (18) Kriiside ennetamise ja ohjamise ühtse käsitluse tagamiseks peaks iga liikmesriigi pädev asutus pärast huvirühmadega arutamist koostama ohuvalmiduskava. Kavas tuleks kirjeldada tõhusaid, proportsionaalseid ja mittediskrimineerivaid meetmeid, mida rakendatakse kõikide väljaselgitatud kriisistsenaariumide korral. Kava peaks tagama eelkõige nende tingimuste läbipaistvuse, mille korral saab kriisi leevendamiseks võtta mitteturupõhiseid meetmeid. Kõik kavandatud mitteturupõhised meetmed peavad olema kooskõlas käesoleva määruuse sätetega.
- (19) Kava peaks koosnema kahest osast, milles esitatakse riiklikud meetmed ja piirkondlikud meetmed, mis on kooskõlastatud piirkonna liikmesriikidega. Piirkondlikud meetmed on vajalikud eelkõige juhul, kui üheaegse kriisi korral tagab kooskõlastatud ja eelnevalt kokkulepitud lähenemisviis ühtse tegevuse ja vähendab kahjulike mõjude levimise ohtu. Kavas tuleks arvesse võtta liikmesriigi eripära ja sätestada pädevate asutuste täpsed ülesanded ja vastutus. Riiklikes meetmetes tuleb võtta täielikult arvesse kokkulepitud piirkondlikke meetmeid ja igati ära kasutada piirkondlikust koostööst tekkivaid võimalusi. Kava peaks olema tehniline ja käsitlema talitlust ning selle eesmärk peaks olema elektrikriisi tekke ja süvenemise takistamine ning kriisi mõju leevendamine.

- (20) Kava tuleks korrapäraselt ajakohastada. Selleks et kava oleks ajakohane ja tõhus, peaksid iga piirkonna pädevad asutused korraldama selle sobivuse kontrollimiseks igaaastaseid modelleerimisi koostöös piirkondlike talitluskeskustega.
- (21) Vormid peaksid hõlbustama kavade koostamist ja arutamist asjaomase piirkonna teiste liikmesriikidega ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga. Konsulterimisega piirkonnas ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmas tuleks tagada, et ühes liikmesriigis või piirkonnas võetavad meetmed ei ohustaks varustuskindlust teistes liikmesriikides ja piirkondades.
- (22) Kriisi korral on oluline teabevahetus, et tegevus oleks kooskõlastatud ja abi sihipärane. Käesoleva määruse kohaselt peaksid liikmesriigid seega viivitamata teavitama naaberliikmesriike ja komisjoni, kui tekib elektrikriis. Samuti peaksid nad andma teavet kriisi põhjuste ning selle leevendamiseks võetud ja kavandatud meetmete kohta ning selle kohta, kas võib tekkida vajadus küsida abi teistelt liikmesriikidelt. Kui selline abi ületab elektrivarustuskindlust, kohaldatakse õigusraamistikuna liidu kodanikukaitse mehhanismi.
- (23) Tähtis on tagada teabevahetus liikmesriikidega ja nende teavitamine, kui on konkreetset, tõsiseltvõetavat ja usaldusväärset teavet, et võib toimuda sündmus, mille tõttu võib elektrivarustus oluliselt halveneda. Sellisel juhul peaksid liikmesriigid viivitamata teavitama komisjoni ja elektrivaldkonna koordineerimise rühma halvenemise põhjustest ja sellest, milliseid meetmeid on kavas võtta elektrikriisi ennetamiseks ja kas on vaja paluda abi teistelt liikmesriikidelt.
- (24) Elektrikriisi korral peaksid liikmesriigid üksteist solidaarselt abistama ja tagama, et elektrit tarnitakse sinna, kus seda kõige enam vajatakse. Selline koostöö peaks põhinema ohuvalmiduskavades esitatud eelnevalt kooskõlastatud meetmetel. Koostööküsimuste käsitlemisel peaksid liikmesriigid võtma arvesse sotsiaalseid ja majanduslikke tegureid, sealhulgas kodanike julgeolekut, ja proportsionaalsust. Liikmesriigid peaksid jagama parimaid kogemusi ja kasutama arutelukohana elektrivaldkonna koordineerimise rühma, et selgitada välja koostöö- ja solidaarsusvõimalused ning hüvitismehhanismid. Komisjon võib lihtsustada asjaomases piirkonnas kooskõlastatud meetmete ettevalmistamist.
- (25) Käesolev määrus peaks võimaldama ettevõtjatel ja tarbijatel kriiside korral võimalikult kaua tugineda turumehhanismidele, mis on sätestatud [*proposed Electricity Directive and Electricity Regulation*]. Ka kriisi korral tuleb järgida siseturu toimimise ja süsteemi käitamise eeskirju. See tähendab, et mitteturupõhiseid meetmeid, nagu sunniviisiline tarbimise lahtiühendamine ja täiendavate tarnete lisamine tingimustel, mis ei vasta normaalsele turu toimimisele, tuleks kasutada üksnes viimase abinõuna, kui kõik turu pakutavad võimalused on ammendatud. Seega võib tarbimise sunniviisiliselt lahti ühendada üksnes siis, kui kõik vabatahtliku lahtiühendamise võimalused on ammendatud. Kõik mitteturupõhised meetmed peaksid olema vajalikud, proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ning ajutised.
- (26) Elektrikriisijärgse läbipaistvuse tagamiseks peaksid mõjutatud liikmesriigid tegema järeelhindamise kriisi ja selle tagajärgede kohta, kaasates nõuetekohaselt oma riikliku reguleeriva asutuse. Selline hindamine peaks muu hulgas võtma arvesse võetud meetmete tõhusust ja proportsionaalsust, samuti nende majanduskulusid. See peaks hõlmama ka piiriüleseid tahke, näiteks meetmete mõju teistele liikmesriikidele ning neilt saadud abi.

- (27) Läbipaistvuskohustusega tuleks tagada, et kõik meetmed, mida võetakse kriisi ennetamiseks ja ohjamiseks, vastaksid siseturueeskirjadele ning koostöö- ja solidaarsuspõhimõtetele, mis on energialiidu aluseks.
- (28) 2012. aastal loodi elektrivaldkonna koordineerimise rühm, mis on foorum, kus vahetatakse teavet ning edendatakse koostööd liikmesriikide vahel, eriti varustuskindluse valdkonnas²⁹. Käesoleva määrusega tugevdatakse tema rolli. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm peaks täitma ülesandeid, mis on seotud ohuvalmiduskavade koostamisega, ja tal on oluline osa järelevalves selle üle, milline on liikmesriikide tulemuslikkus elektrivarustuskindluse tagamisel; ka peaks ta selle alusel töötama välja parima töökorra.
- (29) Elektrikriis võib levida väljapoole liidu piire ja hõlmata ka energiaühenduse riike. Selleks et tagada tõhus kriisiohje liikmesriikide ja energiaühenduse osalisriikide vahelistel piiridel, peaks liit tegema osalisriikidega tihedat koostööd kriiside ennetamisel, nendeks valmistumisel ja kriiside ohjamisel.
- (30) Et võimaldada liidul kiiresti reageerida elektrisektori kriisivalmiduse asjaolude muutumisele, tuleks komisjonile delegeerida õigus võtta vastu ELi toimimise lepingu artikli 290 kohaseid õigusakte seoses ohuvalmiduskavade vormide muutmisega. Eriti oluline on, et komisjon korraldaks ettevalmistuste käigus asjakohaseid konsulteerimisi, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama, et asjakohased dokumendid edastataks õigel ajal ja asjakohasel viisil üheaegselt Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (31) Liikmesriigid ei suuda üksinda tegutsedes saavutada rahuldavalt käesoleva määruse eesmärki tagada liidus ohuvalmidus kõige tõhusamalt ja tulemuslikumalt. Tegevuse ulatuse ja mõju tõttu on seda eesmärki parem saavutada ELi tasandil. Seepärast võib EL võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (32) Direktiiv 2005/89/EÜ tuleks kehtetuks tunnistada,
- ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas määruses sätestatakse eeskirjad liikmesriikidevahelise koostöö kohta elektrikriiside ennetamiseks, kriisivalmiduseks ja kriiside ohjamiseks solidaarselt ja läbipaistvalt, võttes igakülgsest arvesse konkurentsivõimelise elektriseturu nõudeid.

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse [*proposed Electricity Directive*] artiklis 2 ja [*proposed Electricity Regulation*] artiklis 2 esitatud mõisteid.

²⁹ Komisjoni 15. novembri 2012. aasta otsus, millega moodustatakse elektrivaldkonna koordineerimise rühm (2012/C 353/02), ELT C 353, 17.11.2012, lk 2.

2. Lisaks neile kasutatakse järgmisi mõisteid:
- (a) „elektrivarustuskindlus“ – elektrisüsteemi võime tagada elektri katkematu tarnimine tarbijatele selgelt kindlaksmääratud näitajatega;
 - (b) „elektrikriis“ – tekkinud või võimalik olukord, kus kas on märkimisväärne elektri vähesus või elektrit ei ole võimalik tarnida lõpptarbijatele;
 - (c) „üheaegne kriis“ – elektrikriis, mis mõjutab üheaegselt mitut liikmesriiki;
 - (d) „kriisijuht või -rühm“ – isik, isikute rühm või institutsioon, kelle ülesanne on olla kontaktpunkt ja kooskõlastada teabevahetust elektrikriisi ajal;
 - (e) „mitteturupõhine meede“ – iga tarnija- või tarbijapoolne meede, mille eesmärk on leevendada elektrikriisi ja mis ei vasta turueeskirjadele või ärikokkulepetele;
 - (f) „piirkond“ – rühm liikmesriike, kellel on üks ja sama piirkondlik talitluskeskus, mis on loodud vastavalt [*proposed Electricity Regulation*] artiklile 33.

Artikkel 3

Pädev asutus

1. Niipea kui võimalik ja hiljemalt [*OPOCE to insert exact date:: three months after entry into force of this Regulation*] määrab iga liikmesriik ühe riikliku või reguleeriva asutuse pädevaks asutuseks, kes vastutab käesolevas määruses sätestatud ülesannete täitmise eest. Pädevad asutused teevad üksteisega koostööd käesoleva määruse kohaldamisel.
2. Liikmesriigid teatavad komisjonile viivitamata pädeva asutuse nime ja kontaktandmed, kui pädev asutus on määratud.

II peatükk

Ohtude hindamine

Artikkel 4

Varustuskindluse hindamine

Liikmesriigid tagavad, et kõiki ohtusid, mis on seotud elektrivarustuskindlusega, hinnatakse kooskõlas eeskirjadega, mis on sätestatud käesolevas määruses ning [*proposed Electricity Regulation*] artiklis 18. Selles küsimuses teevad liikmesriigid koostööd Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga ja piirkondlike keskustega.

Artikkel 5

Metoodika elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamiseks piirkondade tasandil

1. Hiljemalt [*OPOCE to insert exact date:: two months after entry into force of this Regulation*] esitab Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik koostööametile ettepaneku metoodika kohta, mille järgi selgitada välja kõige asjakohasemad elektrikriisi stsenaariumid piirkondade tasandil.
2. Kriisistsenaariumide väljaselgitamisel võetakse arvesse vähemalt järgmisi ohtusid:
 - (a) haruldased ja äärmuslikud looduslikud ohud;
 - (b) ootamatud ohud, mis on ulatuslikumad julgeolekukriteeriumist N-1;

- (c) kaasnevad ohud, sealhulgas kütuse vähesus,
 - (d) pahatahtlikud ründed.
3. Kavandatud metoodika peab hõlmama vähemalt järgmisi elemente:
- (a) kõikide asjakohaste riigisiseste ja piirkondlike asjaoludega arvestamine;
 - (b) ohtude koosmõju ja piiriülene mõju;
 - (c) üheaegsete kriiside stsenaariumide modelleerimine;
 - (d) ohtude järjestamine vastavalt nende mõjule ja tõenäosusele.

Kui hinnatakse gaasitarnete katkemise ohtu seoses lõike 2 punkti c kohase ohtude väljaselgitamisega, kasutab Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik (ENTSO-E) Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku väljatöötatud tarne- või taristuhäire stsenaariume vastavalt [*proposed Electricity Regulation*] artikli 6 lõikele 6.

4. Enne kavandatud metoodika esitamist konsulteerib ENTSO-E metoodika suhtes vähemalt tootjate ja tarbijate organisatsioonidega, jaotusvõrguettevõtjatega, riiklike reguleerivate asutustega ja muude riiklike asutustega. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik võtab asjakohaselt arvesse konsulteerimise tulemusi.
5. Kahe kuu jooksul pärast kavandatud metoodika laekumist teeb koostööamet ettepaneku see kas kinnitada või seda muuta. Viimasel juhul konsulteerib Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik muudetud versiooni suhtes enne selle heakskiitmist ja avaldab selle oma veebisaidil.
6. ENTSO-E ajakohastab ja täiustab metoodikat korrapäraselt kooskõlas lõigetega 1–5. Koostööamet ja komisjon võivad taotleda sellist ajakohastamist ja täiustamist, esitades nõuetekohased põhjendused. Kuue kuu jooksul pärast taotluse esitamist esitab Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik muudatustega kavandi koostööametile. Kahe kuu jooksul pärast kavandi kättesaamist koostööamet kas muudab seda või kinnitab selle ja avaldab oma veebisaidil.

Artikkel 6

Elektrikriisistsenaariumide väljaselgitamine piirkondade tasandil

1. Hiljemalt [*OPOCE to insert exact date:: ten months after entry into force of this Regulation*] selgitab Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik välja kõige asjakohasema elektrikriisistsenaariumi iga piirkonna jaoks kooskõlas artikli 5 kohaselt vastu võetud metoodikaga. ENTSO-E võib delegeerida piirkondlike kriisistsenaariumide väljaselgitamise ülesande piirkondlikele talitluskeskustele.
2. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik esitab väljavalitud piirkondlikud elektrikriisi stsenaariumid elektrivaldkonna koordineerimise rühmale konsulteerimiseks.
3. ENTSO-E ajakohastab stsenaariume iga kolme aasta järel või sagedamini, kui asjaolud seda nõuavad.

Artikkel 7

Elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamine riikide tasandil

1. Hiljemalt [OPOCE to insert exact date:: ten months after entry into force of this Regulation] selgitavad liikmesriigid välja kõige sobivama elektrikriisi stsenaariumi riigi tasandil.
2. Kriisistsenaariumid selgitatakse välja vähemalt artikli 5 lõikes 2 osutatud ohte arvestades ja need peavad olema kooskõlas piirkondlike stsenaariumidega, mis on valitud välja artikli 6 kohaselt. Liikmesriigid ajakohastavad stsenaariume iga kolme aasta järel või sagedamini, kui asjaolud nõuavad seda.
3. Hiljemalt [OPOCE to insert exact date:: ten months after entry into force of this Regulation] teavitavad liikmesriigid elektrivaldkonna koordineerimise rühma ja komisjoni ohtudest, mis võivad tekkida seoses asjaomase taristu kuuluvusega, ning meetmetest, mida on võetud selliste ohtude ennetamiseks ja leevendamiseks, märkides, miks selliseid meetmeid peetakse vajalikuks ja proportsionaalseks.

Artikkel 8

Lühiajalise piisavuse hindamise metoodika

1. Hiljemalt [OPOCE to insert exact date:: two months after entry into force of this Regulation] esitab Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik koostööametile ettepaneku lühiajalise piisavuse hindamise metoodika kohta, et hinnata hooajalist piisavust ning järgmise nädala kuni päevasisese ajavahemiku piisavust, kusjuures see metoodika hõlmab vähemalt järgmist:
 - (a) sisendi määramatus, näiteks tõenäosus, et ülekandevõimsus katkeb, jõujaamas tootmine seiskub, ilm on halb, tarbimine kõigub, taastuenergia tootmine kõigub;
 - (b) kriisi tekkimise tõenäosus;
 - (c) üheaegse kriisi tekkimise tõenäosus.Metoodikaga nähakse ette tõenäosuslik käsitus ning sellega hõlmatakse piirkonna ja liidu tasand, sealhulgas ELi mittekuuluvad riigid liidu sünkroonaladel.
2. Enne kavandatud metoodika esitamist konsulteerib ENTSO-E metoodika suhtes vähemalt tootjate ja tarbijatega, jaotusvõrguettevõtjatega, riiklike reguleerivate asutustega ja muude riiklike asutustega. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik võtab asjakohaselt arvesse konsulteerimise tulemusi.
3. Kahe kuu jooksul pärast kavandatud metoodika laekumist teeb koostööamet ettepaneku see kas kinnitada või seda muuta. Viimasel juhul konsulteerib Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik muudetud versiooni suhtes enne selle heakskiitmist ja avaldab selle oma veebisaidil.
4. ENTSO-E ajakohastab ja täiustab metoodikat korrapäraselt kooskõlas lõigetega 1–3. Koostööamet ja komisjon võivad taotleda sellist ajakohastamist ja täiustamist, esitades nõuetekohased põhjendused. Kuue kuu jooksul pärast taotluse esitamist esitab Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik muudatustega kavandi koostööametile. Kahe kuu jooksul pärast kavandi kättesaamist koostööamet kas muudab seda või kinnitab selle ja avaldab oma veebisaidil.

Artikkel 9

Lühiajalise piisavuse hindamine

1. Kõik lühiajalise piisavuse hindamised tehakse artikli 8 kohaselt välja töötatud metoodikaga.
2. ENTSO-E teeb hooajalise piisavuse prognoosid artikli 8 kohaselt välja töötatud metoodikaga. Talviste hindamiste kohta tulemused avaldab ta hiljemalt iga aasta 1. detsembril ja suviste hindamiste tulemused hiljemalt 1. juunil. ENTSO-E võib delegeerida hindamise piirkondlikele talitluskeskustele. Tulemused esitab ta elektrivaldkonna koordineerimise rühmale, kes võib anda asjakohaseid soovitusi tulemuste kohta.
3. Piirkondlikud talitluskeskused teevad järgmise nädala kuni päevasisese ajavahemiku piisavuse hindamist oma piirkonna kohta artikli 8 kohaselt välja töötatud metoodikaga.

III peatükk Ohuvalmiduskavad

Artikkel 10

Ohuvalmiduskavade koostamine

1. Iga liikmesriigi pädev asutus koostab ohuvalmiduskava, tuginedes piirkonna ja riigi tasandi elektrikriisistsenaariumidele, mis on välja selgitatud vastavalt artiklitele 6 ja 7 ning olles konsulteerinud elektri- ja gaasiettevõtjatega, asjaomaste organisatsioonidega, kes esindavad kodu- ja tööstustarbijate huve, ning riikliku reguleeriva asutusega (kui see ei ole pädev asutus).
2. Kava sisaldab riiklikke ja piirkondlikke meetmeid, nagu on sätestatud artiklites 11 ja 12. Ilma et sellega piirataks artikli 15 kohaldamist, peavad kõik kriisi ennetamiseks, kriisiks valmistumiseks ja kriisi leevendamiseks kavandatud või võetud meetmed täielikult vastama eeskirjadele, millega reguleeritakse elektrienergia siseturgu ja süsteemi käitamist. Meetmed peavad olema selgelt määratletud, läbipaistvad, proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad.
3. Ohuvalmiduskava koostatakse lisas esitatud vormi järgi. Komisjonil on õigus vormi muutmiseks võtta vastu delegeeritud õigusakte kooskõlas artikliga 19.
4. Enne niisuguse kava vastuvõtmist esitab pädev asutus sellekohase kavandi piirkonna pädevatele asutustele ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmale konsulteerimiseks.
5. Kolme kuu jooksul alates kavandi esitamisest vaatavad piirkonna liikmesriikide pädevad asutused ja elektrivaldkonna koordineerimise rühm kavandi läbi ja võivad anda soovitusi.
6. Kuue kuu jooksul alates eelnõu esitamisest võtab asjaomane liikmesriik kava vastu, võttes asjakohaselt arvesse konsulteerimise tulemusi ning teiste liikmesriikide pädevate asutuste ja elektrivaldkonna koordineerimise rühma soovitusi. Asjaomane liikmesriik esitab vastuvõetud kava viivitamata elektrivaldkonna koordineerimise rühmale.
7. Liikmesriigid teevad kavad avalikult kättesaadavaks, tagades samal ajal tundliku teabe salajasuse, eelkõige pahatahtlike rünnete ennetamise ja leevendamise meetmeid käsitleva teabe osas.

8. Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad esimese kava hiljemalt [*OPOCE to insert exact date: two years after entry into force of this Regulation*]. Liikmesriigid ajakohastavad kava iga kolme aasta järel või sagedamini, kui asjaolud seda nõuavad.

Artikkel 11

Ohuvalmiduskavas esitatavad siseriiklikud meetmed

1. Ohuvalmiduskavas esitatakse artiklite 6 ja 7 kohaselt välja valitud meetmed, mis on võetud ja mida kavatakse võtta, et ennetada elektrikriisi, selleks valmistuda ja seda leevendada. Kava sisaldab vähemalt järgmist:
 - (a) kokkuvõtte asjaomase piirkonna ja asjaomaste liikmesriikide jaoks artiklite 6 ja 7 kohaselt välja valitud elektrikriisi stsenaariumi kohta;
 - (b) pädeva asutuse osa ja ülesanded;
 - (c) artiklite 6 ja 7 kohaselt välja valitud meetmed, mis on kavandatud selleks, et olla valmis ohtudeks ja neid ennetada;
 - (d) kriisijuht või -rühm ja selle ülesanded;
 - (e) elektrikriisi korral järgitav üksikasjalik töökord, sh vastavad teabevahetuse mehhanismid;
 - (f) turupõhiste meetmete osa elektrikriisi ohjamises;
 - (g) mitteturupõhised meetmed, mida võiks võtta elektrikriisi korral ja mis on selliste meetmete rakendamise lävi, tingimused ja kord ning kuidas need meetmed vastavad artiklis 15 sätestatud nõuetele;
 - (h) koormuse eraldamise üksikasjalik kava, milles on sätestatud, millal, millistel tingimustel ja milliste osadena tuleks koormusi eraldada. Kavas täpsustatakse, millist liiki elektritarbijad peavad saama erilise kaitse lahtiühendamise eest ja põhjendatakse sellise kaitse vajadust, sh eelkõige seoses avaliku ja isikliku julgeolekuga;
 - (i) mehhanismid, mida kasutatakse avalikkuse teavitamiseks elektrikriisi korral.
2. Kõigi siseriiklike meetmete puhul võetakse täielikult arvesse piirkondlikke meetmeid vastavalt artiklile 12 ega seata ohtu teiste liikmesriikide ega liidu kui terviku elektrivarustuskindlust.

Artikkel 12

Ohuvalmiduskavas esitatavad piirkondlikult kooskõlastatavad meetmed

1. Lisaks artiklis 11 loetletud meetmetele peab iga liikmesriigi ohuvalmiduskava hõlmama piirkondlikke meetmeid, et tagada piiriülese mõjuga kriiside nõuetekohane ennetamine ja ohjamine. Sellised meetmed lepatakse kokku asjaomases piirkonnas ja need hõlmavad vähemalt järgmist:
 - (a) piirkondliku kriisijuhi või -rühma nimetamine;
 - (b) mehhanismid teavitamiseks ja koostööks piirkonnas;
 - (c) meetmed, mille eesmärk on leevendada kriisi, sealhulgas üheaegse kriisi mõju. Nende hulka kuuluvad piirkondlikud koormuse eraldamise kavad ning tehnilised, õiguslikud ja rahalised meetmed, millega tagatakse, et elektrit tarnitakse optimaalselt ja sinna, kus seda kõige enam vajatakse. Sellised

meetmed sisaldavad muu hulgas abi käivitamise läve, selle arvutamise valemit või arvväärtust, maksvat ja saavat poolt ning vahekohtu eeskirju;

(d) kavade iga-aastase kontrollimise menetlus.

2. Kavasid lisavad piirkondlikud meetmed peavad heaks kiitma liikmesriikide pädevad asutused asjaomases piirkonnas. Vähemalt kaheksa kuud enne kava vastuvõtmise või ajakohastamise tähtaega annavad pädevad asutused aru elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga tehtud kokkulepetest. Kui asjaomased pädevad asutused ei jõua kokkuleppele, teatavad nad komisjonile lahkavuste põhjused. Sel juhul võib komisjon paluda koostööametil Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga konsulteerides lihtsustada kokkuleppe tegemist.
3. Koostöös piirkondlike talitluskeskustega ning asjaomaseid huvirühmi kaasates teevad iga piirkonna pädevad asutused igal aastal kriisi modelleerimise, kontrollides eelkõige lõike 1 punktis b osutatud suhtlusmehhanisme.

IV peatükk

Elektrikriiside ohjamine

Artikkel 13

Eelnev teatamine ja kriisilukorra väljakuulutamine

1. Kui hooajalise piisavuse hinnangust tuleneb konkreetne, tõsiseltvõetav ja usaldusväärne teave, et võib toimuda sündmus, mille tulemusena võib liikmesriigis elektrienergiaga varustamine oluliselt halveneda, teatab asjaomase liikmesriigi pädev asutus sellest viivitamata komisjonile ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmale. Samuti teatab ta varustatuse halvenemise põhjused ning elektrikriisi leevendamiseks võetud või kavandatud meetmed ning seda, kas võib tekkida vajadus küsida abi teistelt liikmesriikidelt. Lisaks teatab ta, milline võib olla meetmete mõju elektrienergia siseturule, sealhulgas teistele liikmesriikidele.
2. Elektrikriisi korral kuulutab asjaomase liikmesriigi pädev asutus välja kriisilukorra ning teatab sellest viivitamata naaberliikmesriikide pädevatele asutustele ja komisjonile. Samuti annab ta teavet kriisilukorra väljakuulutamise põhjuste ning selle parandamiseks võetud ja kavandatud meetmete kohta ning selle kohta, kas võib tekkida vajadus paluda abi teistelt liikmesriikidelt.
3. Kui esitatud teave on ebapiisav, võib komisjon paluda asjaomasel liikmesriigil esitada täiendavat teavet.
4. Kui pädev asutus annab elektrikriisi kohta eelteate või kuulutab välja kriisilukorra, tuleb järgida võimalikult täpselt ohuvalmiduskava.

Artikkel 14

Koostöö ja abi

1. Liikmesriigid teevad solidaarselt koostööd elektrikriisi ennetamiseks ja ohjamiseks, et tagada elektri tarnimine sinna, kus seda kõige rohkem vajatakse, ning et kaitsta avalikku ja isiklikku julgeolekut.
2. Vajaduse ja võimaluse korral pakuvad liikmesriigid üksteisele abi, et ennetada või leevendada elektrikriisi. Sellise abi eest makstakse hüvitist.

Artikkel 15
Turureeglite järgimine

1. Kõik elektrikriisi ennetamise ja leevendamise meetmed peavad täielikult vastama eeskirjadele, millega reguleeritakse elektrienergia siseturgu ja elektrisüsteemi käitamist.
2. Mitteturupõhised meetmed käivitatakse kriisi korral ning ainult sel juhul, kui kõik turu pakutavad võimalused on ammendatud. Sellised meetmed ei tohi põhjendamatult moonutada konkurentsi ega elektrituru tõhusat toimimist. Nad peavad olema vajalikud, proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja ajutised.
3. Tarnete piiramine, sealhulgas juba jaotatud piirkonnaülese võimsuse piiramine võimsuse jaotamise või kavandatud tarnete piiramise eesmärgil, algatatakse üksnes kooskõlas *proposed Electricity Regulation*] artikli 14 lõike 2 sätetega ja nende sätete täpsustamiseks kehtestatud eeskirjadega.

V peatükk
Hindamine ja järelevalve

Artikkel 16
Järelhindamine

1. Niipea kui võimalik, kuid mitte hiljem kui kuus nädalat pärast kriisi väljakuulutamist, esitavad asjaomased pädevad asutused, konsulteerides oma riikliku reguleeriva asutusega (kui see ei ole pädev asutus), elektrivaldkonna koordineerimise rühmale ja komisjonile hindamisaruande.
2. Aruanne sisaldab vähemalt järgmist:
 - (a) kriisi vallandanud sündmuse kirjeldus;
 - (b) võetud ennetavate, ettevalmistavate ja leevendavate meetmete kirjeldus, sealhulgas meetmete proportsionaalsuse ja tõhususe hinnang;
 - (c) võetud meetmete piiriülese mõju hinnang;
 - (d) ülevaade naaberliikmesriikidele ja ELi mittekuuluvatele riikidele antud või neilt saadud abist;
 - (e) elektrikriisi majanduslik mõju ja võetud meetmete mõju elektrisektorile, eelkõige tarnimata energia kogus ja käsitsi lahtiühendatud tarbimine (sealhulgas vabatahtlikult ja sunniviisiliselt lahtiühendatud tarbimise võrdlus);
 - (f) ohuvalmiduskava võimalikud parandused ja parandusettepanekud.
3. Kui esitatud teave on ebapiisav, võib elektrivaldkonna koordineerimise rühm ja komisjon paluda asjaomasel liikmesriigil esitada täiendavat teavet.
4. Asjaomane pädev asutus esitab hindamise tulemused elektrivaldkonna koordineerimise rühmale.

Artikkel 17
Elektrivaldkonna koordineerimise rühma tehtav järelevalve

1. Lisaks teistele käesolevas määruses sätestatud ülesannetele arutab elektrivaldkonna koordineerimise rühm ja vaatab läbi järgmist:

- (a) Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku koostatud võrgu kümneaastase arengukava tulemused;
 - (b) artiklis 10 osutatud menetluse kohaselt liikmesriikides heakskiidetud ohuvalmiduskavade kooskõlalisus;
 - (c) [*proposed Electricity Regulation*] artikli 19 lõike 3 kohaselt Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku koostatud Euroopa ressursside piisavuse hinnangu tulemused;
 - (d) liikmesriikide tulemuslikkus energiavarustuskindluse valdkonnas, võttes arvesse vähemalt neid näitajaid, mis on arvatud Euroopa ressursside piisavuse hinnangus: eeldatavasti mittetarnitav energia ja võimsusvajaku ootus;
 - (e) artiklis 9 osutatud hooajaliste prognooside tulemused;
 - (f) liikmesriikidelt artikli 7 lõike 3 kohaselt saadud teave;
 - (g) artiklis 16 osutatud järelhindamisaruannete tulemused.
2. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm võib esitada liikmesriikidele lõikes 1 osutatud küsimustes soovitusi, mida asjaomased liikmesriigid peavad hoolikalt arvesse võtma.

VI peatükk

Lõppsätted

Artikkel 18

Koostöö energiaühenduse osalisriikidega

Liikmesriike ja energiaühenduse osalisriike kutsutakse üles tegema tihedat koostööd elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamisel ja elektrikriisialaste ohuvalmiduskavade koostamisel, et ei võetaks meetmeid, mis seaksid ohtu liikmesriikide, osalisriikide või Euroopa Liidu varustuskindluse. Seoses sellega võivad energiaühenduse osalisriigid osaleda komisjoni kutsel elektrivaldkonna koordineerimise rühma töös kõigis neid puudutavates küsimustes.

Artikkel 19

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 10 lõikes 3 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates [*OPOCE to insert the date of entry into force of this Regulation*].
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 10 lõikes 3 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse kõnealuses otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon iga liikmesriigi määratud ekspertidega kooskõlas 13. aprillil 2016. aastal välja antud paremat

õigusloomet käsitlevas institutsioonidevahelises kokkuleppes³⁰ sätestatud põhimõtetega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle üheaegselt teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 10 lõike 3 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile või nõukogule esitanud selle suhtes vastuväiteid või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväiteid. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 20

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2005/89/EÜ tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel 21

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõigis liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

³⁰ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.